

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชาติเป็นเครื่องชี้แสดงให้เห็นถึงความเจริญของทางวัฒนธรรม เป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างคนไทยด้วยกัน ภาษาไทยจึงเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันให้มีประสิทธิภาพพร้อมทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนไทยเรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความคิดแตกฉานนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่ทรงคุณค่าอีกด้วย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะ โดยมีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางภาษา ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิดความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2537, หน้า 7)

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ถือว่าเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ความสามารถพัฒนาตนเองได้ พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีสุขภาพและพลานามัยที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ

การจัดการเรียนการสอนที่สำคัญคือ การฝึกทักษะ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้ถูกต้องคล่องแคล่ว เน้นการฝึกทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536, หน้า 17) หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปในกลุ่มทักษะภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนไว้ว่า การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาด้านการเขียน ให้มีทักษะในการเขียน ตลอดจนสามารถใช้ในการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 270)

ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่แสดงออกแทนคำพูด เป็นการบันทึกการถ่ายทอดถ้อยคำหรือความคิดต่าง ๆ ให้ตนเอง และผู้อื่นได้รับรู้ ซึ่งต้องใช้ทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อ

ความหมาย การเขียนมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันมาก เช่น การทำสัญญาต่าง ๆ หากเขียนไม่ถูกต้อง เขียนผิด คลาดเคลื่อน หรือขาดตกบกพร่องไป ก็จะทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป ซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดความเสียหายร้ายแรงได้ และในสภาพปัจจุบันมักจะพบว่า นักเรียนประถมศึกษาเขียนคำไม่ถูกต้องขาดทักษะในการใช้ถ้อยคำสำหรับการแต่งประโยค หรือการเขียนให้เป็นเรื่องราว (ปิยนุช คนฉลาด, 2538, หน้า 2)

ศิวาภรณ์ หอมสุวรรณ (2521, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การเขียนเรียงความจะช่วยให้เกิดทักษะในการเขียน รู้จักใช้ทักษะในการเขียน รู้จักใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม รู้จักลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ตลอดจนรู้จักสรุปความคิดเห็นต่าง ๆ ของตนเอง การเรียนการใช้ภาษาจึงควรเน้นทักษะการเขียนเรียงความเป็นพิเศษ

การสอนเขียนเรื่องวิธีหนึ่งคือ การสอนโดยใช้สื่อประกอบการสอน ซึ่ง จินตนา ไบกาชุย (2534, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ หรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนดไว้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ สื่อการสอนมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งพอจะแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้ คือ

1. สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กต่อเรื่องที่จะเรียน
2. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ
3. สื่อการสอนช่วยให้ประสบการณ์รู้อบรมแก่เด็ก
4. สื่อการสอนเป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับการเรียนของเด็ก และสามารถทำให้เด็กได้เรียนรู้เร็วขึ้น
5. สื่อการสอนในรูปของกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ จงทำให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นกันเอง
6. สื่อการสอนช่วยสร้างสภาพการที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของเด็ก (มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, 2523, หน้า 24-25)

สื่อการเรียนการสอนมีมากมายหลายชนิด หนังสือเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่ง ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการผลิต การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก หรือหนังสืออ่านประกอบทั้ง ภาครัฐและเอกชนต่างก็ผลิตออกมา หนังสือที่ผลิตออกมาจากหน่วยงานของรัฐ สำหรับแจกจ่ายออกไปตามสถานศึกษาทั่วประเทศนั้น รัฐสามารถผลิตได้เพียงจำนวนน้อยเรื่อง เนื่องจากสาเหตุทางด้านงบประมาณในการจัดทำ ภาคเอกชนสามารถผลิตหนังสือสำหรับเด็ก หรือหนังสือ

อ่านประกอบได้จำนวนมากในแต่ละปี แต่หนังสือดังกล่าวมีราคาสูงทำให้ไม่สามารถซื้ออ่านได้ในจำนวนมาก ๆ เล่มได้ (สงกรานต์ วีระเจริญกิจ, 2539, หน้า 1-2)

การผลิตหนังสือสำหรับเด็กส่วนใหญ่จะผลิตออกมาในลักษณะเป็นกลาง ๆ สำหรับเด็กทั่ว ๆ ไปอ่าน ภาษาที่ใช้เขียนจึงมีความยากสำหรับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่ำ ๆ ไม่เข้าใจคำที่มีความหมายยาก ๆ และอาจไม่ตรงกับระดับความชอบของตัวเอง ถึงแม้จะสามารถอ่านหนังสือได้แต่ยังมีข้อจำกัดในการอ่านคำยาก ๆ อันเป็นปัญหาในการอ่านของเด็กวัยนี้ การใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาที่นำมาใช้ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กจะต้องขบคิดเลือกเฟ้นให้เหมาะสม (วินัย รอดจ่าย, 2534, หน้า 11)

ในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กเพื่อเสริมประสบการณ์ วิธีการที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะทางภาษาเขียนให้สามารถเลือกใช้คำมาเขียนได้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเขียนดังกล่าว ทางหนึ่งคือ เด็กควรจะได้เป็นผู้สร้างเอง ซึ่งจะสามารถสื่อความให้กับเด็กในระดับเดียวกับเข้าใจ และเกิดพัฒนาการทางภาษาร่วมกัน (สงกรานต์ วีระเจริญกิจ, 2539) การให้นักเรียนช่วยกันทั้งเขียนเรื่องและสร้างภาพให้เป็นเรื่องราวแม้ว่ารูปภาพจะไม่สวยงาม เนื้อหาอาจไม่สละสลวยตามรูปแบบหรือถูกต้องตามหลักการแต่สิ่งที่ได้คือการพัฒนาทางภาษา เช่น ความสามารถในการใช้คำในการเขียน การแสดงออกซึ่งความเข้าใจในการใช้ภาษา การถ่ายทอดความรู้และการแสดงความคิดสร้างสรรค์

หนังสือแผ่นเดียวเป็นหนังสือประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณลักษณะพิเศษสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายประการ เช่น ใช้สอนได้ทุกชั้นตอน ใช้ได้ทั้งครูผู้สอนและนักเรียน ใช้ได้ทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม (สำเนา บุปผเวช, 2539, หน้า 28) ดังนี้

1. ใช้เป็นหนังสือสำหรับการอ่านเช่นเดียวกับหนังสือทั่วไป
2. สอนได้ทุกวิชาตามเนื้อหาในหนังสือ
3. ใช้สอนได้ทุกขั้นตอนการสอนแต่ครูผู้สอนจะเลือกใช้ตามความเหมาะสม
4. อ่านได้ทั้งรายบุคคล และกลุ่ม
5. ใช้เป็นสื่อการสอนพูด เล่าเรื่อง เขียน บรรยายภาค
6. เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
7. ได้ทั้งความรู้ ความบันเทิง ทักษะ และทัศนคติ
8. เป็นสื่อการสอนซ่อมเสริมได้ดี

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม เทศบาลนครระยอง จังหวัด

ระยอง พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ในสมรรถภาพการเขียน ร้อยละ 64.81 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจที่กำหนดโดยฝ่ายงานวิชาการว่า ให้ทุกวิชามีเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจร้อยละ 70 ทำให้ผลของสมรรถภาพการเขียน อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ (โรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม เทศบาลนครระยอง, 2544)

จากคุณลักษณะของหนังสือแผ่นเดียวจะเห็นได้ว่า หนังสือแผ่นเดียวเหมาะที่จะนำมาใช้เป็นสื่อประกอบในการสอนการเขียนเรื่อง ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่าย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลการเขียนเรื่องด้วยหนังสือแผ่นเดียวที่สร้างด้วยตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลการเขียนเรื่องด้วยหนังสือแผ่นเดียวที่สร้างด้วยตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม เทศบาลนครระยอง
2. เปรียบเทียบผลการเขียนเรื่องด้วยหนังสือแผ่นเดียวที่สร้างด้วยตนเอง ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับใช้ในการฝึกการเขียนเรื่องและฝึกการสร้างหนังสือแผ่นเดียวด้วยตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม เทศบาลนครระยอง จำนวน 8 ห้องเรียน รวม 320 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนเทศบาลวัดโชติทิพทาราม เทศบาลนครระยอง จำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) จาก 8 ห้องเรียน โดยที่นักเรียนทั้ง 8 ห้องเรียน มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน คละกัน
3. ระยะเวลา ระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลาทดลองทำการสอนวันละ 3 คาบ ติดต่อกัน (คาบละ 20 นาที) ทำการสอน 15 คาบ รวมเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 วัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 4.1 แผนการสอนการเขียนเรื่องด้วยการสร้างหนังสือแผ่นเดียวด้วยตนเอง
- 4.2 แบบทดสอบวัดผลการเขียนเรื่องด้วยการสร้างหนังสือแผ่นเดียวด้วยตนเอง
- 4.3 เกณฑ์การให้คะแนนการวัดผลการเขียนเรื่องด้วยการสร้างหนังสือแผ่นเดียว

ด้วยตนเอง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น วิธีการเขียนเรื่องด้วยหนังสือแผ่นเดียว
2. ตัวแปรตาม ความสามารถในการเขียนเรื่อง

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนจากแผนการสอนการเขียนเรื่องด้วยการสร้างหนังสือแผ่นเดียวด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเรื่องหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเขียนเรื่อง หมายถึง การเขียนเรื่องราวหรือเรียงความภาษาไทย มีข้อความที่เป็นลำดับต่อเนื่องกันตามความเหมาะสมของผู้เรียน

- 1.1 ชื่อเรื่อง
- 1.2 ภาพประกอบ
- 1.3 รายละเอียดของเรื่อง
- 1.4 กิจกรรมท้ายเรื่อง

2. ความสามารถในการเขียนเรื่อง หมายถึง ความสามารถในการเขียนเรื่องพิจารณาจาก

- 2.1 แนวการเขียน หรือวิธีการเขียน
- 2.2 เนื้อเรื่อง หรือเรื่องราวที่เขียน
- 2.3 คำ ประโยค และสำนวนภาษา

3. หนังสือแผ่นเดียว หมายถึง กระดาษแผ่นเดียวที่พิมพ์หรือเขียนเรื่องนำไปใช้อ่าน โดยมีส่วนประกอบสำคัญ 4 ส่วน

- 3.1 ชื่อเรื่อง
- 3.2 ภาพประกอบ